

Asia: VN/20323/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista sote-uudistuksesta johtuen (Sote100)

Valitkaa jompikumpi alla olevista vaihtoehdoista

Lausunnonantajalla on lausuttavaa esitysluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjois-Savon hyvinvointialueen rahoitus:

Pohjois-Savon rahoitus on merkittävästi aleneva nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Huomioiden Pohjois-Savon palvelutarve ja rakenteelliset haasteet, merkittävästi aleneva rahoituspohja uhkaa sosiaali- ja terveystalouden järjestämistä. Palveluiden rahoituksen riittävyys tulee turvata, jotta hallituksen sote-uudistukselle asettamiin tavoitteisiin voidaan päästä.

Uudistuksessa veronmaksajan ja valtion asema on kiinnitetty. Myös maakunnat aloittavat toimintansa kunnista siirtyviä kustannuksia vastaavilla tuloilla. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa kaikki uudistuksesta aiheutuvat talouden muutosvaikutukset kohdistuvat kuntiin ja kuntatalous toimii näiden muutosvaikutusten tasaajana.

Uudistus muuttaa kaikkien kuntien verotuloja ja valtionosuutta. Lisäksi uudistus voi aiheuttaa suuriakin muutoksia kunnan verorahoituksen rakenteeseen eli verotulojen ja valtionosuuksien suhteeseen. Myös kunnan talouden tasapaino voi muuttua. Sote-uudistus ei saa muuttaa kunnan talouden tasapainoa puoleen tai toiseen. Enimmäismuutosten tasauksen tulee olla +/- 0 €/as.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkko ja alan koulutus:

Nykyinen kuntien ja kaupunkien palveluverkko on muodostunut pitkän ajan kuluessa vastaamaan kunkin kunnan palvelutarvetta. Kuntalaisten tosiasiallinen pääsy lähipalveluihin on toimivan palvelurakenteen lähtökohta. Maakuntien rahoitusmalli voi johtaa palvelujen voimakkaaseen keskittämiseen, mikäli korvaavia palvelumalleja ei oteta riittävästi käyttöön (esim. sähköiset palvelut tai liikkuvat palvelut). Muutoksessa on turvattava tosiasialliset sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut lähipalveluna kaikille suomalaisille.

Sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuspaikkojen riittävyys on myös turvattava Pohjois-Savossa. On erittäin tärkeää, että hyvinvointialueella on sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillista- ja korkeakoulutusta, jotta maakuntaan saadaan riittävästi alan ammattitaitoista henkilökuntaa.

Pelastustoimi:

Maakunnilla tulisi olla velvoite kuulla kuntia pelastustoimen palvelutasopäätöksestä. Kunnilla on tiedot toimintojensa riskitasoista, aluesuunnittelusta, rakentamisesta jne., joita pelastustoimi tarvitsee alueellisen riskitiedon kokoamisessa ja palvelutarpeen kartoittamisessa. Lisäksi kunnilla on vastuu perusinfrastruktuurin tuottamisessa ja ylläpitämisessä, joilla on suora vaikutus maakuntien varautumiseen.

Keskeistä on riittävän laadukkaan palvelutason varmistaminen myös muualla kuin maakuntakeskuksissa. Huolena on myös riittävien resurssien ja rakennusalan osaamisen säilyminen palotarkastustoiminnassa.

Rahoituspohjan riittävyys on myös varmistettava pelastustoimen näkökulmasta, jotta on mahdollista tuottaa yhdenvertaiset ja laadukkaat pelastustoimen palvelut koko hyvinvointialueella. Pelastustoimen rahoitukseen haasteita tuo mm. väestön ikääntyminen ja keskittyminen kasvukuntiin, jolla on vaikutuksia pienten ja ikääntyvien kuntien alueen pelastustoimen asiakaspintaan ja –ongelmiin. Toiminnan integroituminen sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa SOTE-maakunnassa tukee rahoituspohjan riittävyttä.

Yliopistollisten sairaaloiden huomioiminen rahoituksessa (Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta):

Lakiehdotuksessa tulisi huomioida selkeästi maakuntien opetus-, tutkimus- ja kehittämistoiminta niissä maakunnissa, joissa on lääketieteellistä opetusta tarjoava yliopisto. Lääketieteen opetus on tärkeä osa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa niissä maakunnissa, joissa opetusta järjestetään. Toimintaa toteutetaan laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon julkisten palveluiden sisällä ns. opetusterveys- ja sosiaalikeskuksissa sekä yliopistollisissa sairaaloissa nykyisin kuntarahoitteisena potilaiden tutkimuksena ja hoitona. Näistä syistä palvelutuotantoon aiheutuu yliopistollisessa toimintaympäristössä lisärahoitustarvetta, koska rahoitus ei valitun kertoimin tule katettua.

Omaisuuksien siirtymisen vaikutukset kuntiin ja kuntien rahoituksen turvaaminen:

Kuntien ja kuntayhtymien irtaimen omaisuuden siirtyminen korvauksetta rasittaa kuntia. Tilojen osalta on siirtymäsäännös, mutta sen jälkeen sotelle tarpeettomien tilojen kustannukset jäävät kuntien vastattavaksi. Toimitilojen siirtymäsäännöstä ja sen pituutta tulisi arvioida uudelleen (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta 22 §). Uudistuksen kuntatalouteen kohdistamat vaikutukset tulee olla neutraaleja, eikä kuntien kyky hoitaa jäljellejäävien tehtäviä saa vaarantua.

Uudistuksen aikataulu (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta):

Uudistuksen aikataulu (hyvinvointialueiden käynnistyminen 1.1.2023) on haasteellinen huomioiden uudistuksen laajuus. Tästä syystä uudistuksen toimeenpanon toteutukseen tulee varata riittävä resurssointi hyvinvointialueille (kts. seuraava kappale).

Uudistuksen toimeenpano (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta):

Uudistuksen toimeenpanoon tulee varata tulevia hyvinvointialueita varten riittävä rahoitus, joka on käytettävissä ilman nykyisten kuntien, kuntayhtymien tai sairaanhoitopiirin omarahoitusta (eli ns. 100 % rahoitusta). Rahoituksen varmistamisella turvataan riittävät resurssit uudistuksen toimeenpanossa, jolloin maakunnat eivät ole riippuvaisia alueensa kuntien taloudellisesta tilanteesta ja rahoitusmahdollisuuksista.

Rahoituksen määrässä tulee huomioida myös se, että tulevat hyvinvointialueet lähtevät toimeenpanoon hyvin erilaisista lähtötilanteista ja täten rahoitustarpeessa on myös merkittäviä eroja.

Hyryläinen Päivi
Sonkajärven kunta